

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Sžk/4/2020
Identifikačné číslo spisu: 5017200413
Dátum vydania rozhodnutia: 04.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5017200413.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD a sudcov JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Jozefa Milučkého v právnej veci žalobcu: Z. A., Z. XXX/X, M., právne zastúpený: Mgr. Rastislav Otruba, Kvačalova 1227/55, Žilina, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina, Národná 34, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/13029/2017, zo dňa 10. októbra 2017, konajúc o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k.: 31S/137/2017-61, zo dňa 27. novembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 31S/137/2017-61 zo dňa 27. novembra 2019 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č.: KaZA/13029/2017 zo dňa 10. októbra 2017 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalobca m á n á r o k na úplnú náhradu trov konania na krajskom a kasačnom súde.

Odôvodnenie

1.

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. KaZA/13029/2017 zo dňa 10. októbra 2017. Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina rozhodnutím (ďalej aj „Centrum“) č. KaZA/13029/2017, nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci žiadateľovi, Z. W.. Pretože žiadateľ žiadosťou doručenou 28. júna 2017 požiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci „o preskúmanie rozhodnutia Finančnej správy (zrejme správne riaditeľstva) Slovenskej republiky č. 1100308/1/144750/2015, vedenej na Krajskom súde v Žiline, pod sp.zn. 21S/58/2015“. Žalovaný rozhodnutie odôvodnil tým, že žiadateľ nespĺňa podmienku na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze a zároveň Centrum nezistilo také okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 zák. č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“).

2. Žalobca podal proti rozhodnutiu CPP správnu žalobu, doručенú krajskému súdu 19. októbra 2017,

ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného a vrátenia veci na ďalšie konanie a rozhodnutie. Rozhodnutie žalovaného považoval za nepreskúmateľné v časti aplikácie § 6b ods. 1, ods. 2 zák. č. 327/2005 Z. z., pripúšťajúceho možnosť priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci tiež v prípadoch, kedy žiadateľ nespĺňa podmienky materiálnej núdze. Žalovaný podľa názoru žalobcu pri rozhodovaní nevzal do úvahy, že sa voči žalobcovi vedie viacero obdobných konaní, v ktorých sa vymáhajú daňové nedoplatky v celkovej výške 130.000,- eur, neposkytnutie právnej pomoci v špecifickom a právne náročnom spore spôsobuje výraznú ujmu na právach žiadateľa, ktorý nedosiahol príslušné právne vzdelanie a z tohto dôvodu sa nevie samostatne účinne brániť.

3. Krajský súd rozsudok odôvodnil poukazom na § 4 ods. 1 písm. i), ods. 2, § 5b ods. 6, § 6 ods. 1, ods. 2, § 6a ods. 1, § 6b ods. 1, ods. 2, § 7 ods. 4, § 25 ods. 1 zákona č. 237/2005 Z.z. a § 2 zák. č. 601/2003 Z. z. o životnom minime. Rozhodnutie vecne odôvodnil argumentáciou, že započítateľný príjem žalobcu a jeho manželky spoločne posudzovanej osoby presahuje výšku 1,4 - násobku životného minima pre dve plnoleté osoby a nezaopatrené dieťa, t. j. 597,38 eura (od 01. júla 2017 v sume 601,58 eura) a tiež 1,6 násobok životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby a jedno nezaopatrené dieťa, t. j. 682,72 eura (od 1. júla 2017 v sume 687,53 eura) a to jednak v mesiaci podania žiadosti (jún 2016) ako ani šiestich predchádzajúcich mesiacoch. Z údajov katastrálneho portálu Úradu geodézie, kartografie a katastra zo dňa 05. júla 2017 bolo zistené, že žalobca nevlastní žiadnu nehnuteľnosť zapísanú v katastri nehnuteľností, manželka je však výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v k. ú. M., parc. reg. D., druh - zastavané plochy a nádvoria o výmere 445 m² a domu, súp. č. XXX, na parc. č. XXX, parc. reg. D.1, záhrady o výmere 424 m², parc. reg. D., zastavané plochy a nádvoria o výmere 135 m², rodinného domu súp. č. XXX, parc. č. XXX/X a nehnuteľností v k. ú. A., parc. reg. D. a parc. reg. D., druh - zastavané plochy a nádvoria o výmere 169 m² a 544 m², domu súp. č. XX na parc. č. XXX/XXX, a napokon je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území J., parc. reg. D., druh - trvalé trávnaté porasty o výmere 186 m² (LV č. XXXX).

4. Krajský súd z administratívneho spisu ďalej zistil, že žalobca sa v merite veci domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia Daňového úradu Žilina, ktorým mu bol vyrubený rozdiel DPH vo výške 6.032,66 eura, a teda predmet sporu prevyšoval hodnotu minimálnej mzdy. Okolnosti skúmané pri žiadosti podľa § 6b ods. 1, ods. 2 zák. č. 327/2005 Z. z. stanovuje usmernenie centra právnej pomoci č. 2015/2 zo dňa 15. júna 2015, a to: skutočný príjem žiadateľa pri zohľadnení pravidelných nevyhnutných výdavkov, povahu sporu a či v danom prípade skutkový a právny stav veci a okolnosti prípadu nasvedčujú tomu, že neposkytnutie právnej pomoci by malo vážne následky a spôsobilo vážnu ujmu na právach a oprávnených záujmoch žalovaných žalobcu. Žalobca v žiadosti uviedol mesačné výdavky, a to bývanie spolu 750,- eur, strava spolu 900,- eur, ošatenie a hygiena 150,- eur, zdravotná starostlivosť 100,- eur, pôžičky a exekúcie manželky v Uni Credit Bank v sume 161,81 eura, ČSOB v sume 170,26 eura, štátny fond rozvoja bývania 100,- eur, úver vo VÚB vo výške 693,20 eura. Žiadateľ vyčíslené výdavky preukázal nasledovnými dokladmi:

- zmluvou o poskytnutí úveru na bývanie „Flexi hypotéka bezúčelová“ uzatvorená medzi B. A. a VÚB Bankou 22. decembra 2016,
- zmluvou o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere uzatvorenou medzi B. A. a žalobcom ako spoludlžníkom a ČSOB stavebnou sporiteľňou 28. apríla 2014,
- zmluvou o poskytnutí podpory uzatvorenej medzi žalobcom, manželkou a štátnym fondom rozvoja bývania 15. decembra 2013,
- zmluvou o spotrebiteľskom úvere uzatvorenou medzi B. A. a UniCredit bank dňa 03. júla 2015.

5. Centrum vo vydanom rozhodnutí ustálilo, že predmetom sporu je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Daňového úradu Žilina v spojení s rozhodnutím Finančného riaditeľstva SR, ktorým bol žalobcovi vyrubený rozdiel DPH. Vzhľadom na celkovú zistenú príjmovú, majetkovú a sociálnu situáciu žalobcu a spoločne posudzovaných osôb, zväziac tiež všetky okolnosti sporu uzavrelo, že v danej veci nejde o prípad, kedy by neposkytnutie právnej pomoci malo vážne následky a spôsobilo vážnu ujmu na právach a oprávnených záujmoch žalobcu. Žalovaný tiež dospel k záveru o nesplnení podmienok pre poskytnutie právnej pomoci, pretože žiadateľ sa nenachádzal v stave materiálnej núdze a zároveň neboli zistené okolnosti odôvodňujúce priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 zák.

č. 327/2005 Z. z., pretože žalovaný musí skúmať splnenie všetkých zákonných podmienok podľa § 6 ods. 1 zák. č. 327/2005 Z. z. Zohľadniac stav, že pre účely posudzovania výšky príjmu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci bola rozhodujúca výška čistého započítateľného príjmu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - manželky, t. j. sume 2.804,19 eura mesačne a nie výdavkov správneho súdu nezostalo iné ako konštatovať súlad právnych záverov žalovaného so zákonom. Zákonodarca materiálnu núdzu ustanovuje ako jednu z podmienok práva na poskytnutie právnej pomoci tak, že hranicu materiálnej núdze ustanovuje na 1,6 násobku sumy životného minima ustanoveného osobitnými predpismi a ďalšiu podmienku, že žiadateľ si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom. Zákonodarca súčasne splnil povinnosť transpozície Smernice rady č. 2003/8/ES zo dňa 27. januára 2003 na zlepšenie prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch ustanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch a harmonizácie s právom Európskeho spoločenstva a Európskej únie. Pozitívny záväzok štátu, ktorý na seba dobrovoľne preberá sa vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde, prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

6. Krajský súd považoval záver žalovaného, ktorý žalobcu vyhodnotil ako osobu, ktorú pre účely zákona č. 327/2005 Z. z. nemožno považovať za osobu v materiálnej núdzi, za správny, pretože preskúmaval status žalobcu v rozsahu § 6b ods. 2 ako aj § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z. Skonštatoval, že prístup k súdu nemôže byť ponímaný kogentne, iba za podmienok a v rozsahu stanovenom zákonom. Zákon nemôže obsahovať všetky modely právne relevantných vzťahov, zákonodarca preto normatívne upravil generálnu klauzulu zabezpečujúcu súlad s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z. V osobitných situáciách je nevyhnutné postupovať priamou aplikáciou Dohovoru, v ktorej súvislosti krajský súd poukázal na rozhodnutia ústavného súdu, sp.zn. II. ÚS 163/2010 - 70, zo dňa 18. apríla 2012 a sp. zn. IV. ÚS 118/2010-94 zo dňa 12. apríla 2012. Pripomenul, že povinnosťou žalovaného ako správneho orgánu bolo postupovať v súlade so zák. č. 327/2005 Z. z. a status žalobcu v zásade vyhodnocovať tiež v intenciách § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z. a v súlade s touto právnou úpravou rozhodnúť pred vydaním rozhodnutia žalovaného. Keďže tak žalovaný nepostupoval v konaní sa vyskytla vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, pričom pre posúdenie veci nie je relevantné či sa žalobca postupu a rozhodovania podľa § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z. domáhal, pretože v súlade s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo povinnosťou žalovaného žiadosť žalobcu vyhodnotiť aj v intenciách predmetnej právnej úpravy (rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 8Sžo/4/2018 zo dňa 25. októbra 2018). Správny súd sa však napokon s prezentovaným názorom, vysloveným v rozhodnutí kasačného súdu nestotožnil argumentujúc tým, že pokiaľ kasačný súd uvádza, že zákonodarca zák. č. 327/2005 Z. z. v § 5b ods. 6 splnil povinnosť transpozície smernice Rady č. 2003/8/ES, zákonodarca by mal predmetnému záveru podriadiť slovné znenie § 5b ods. 6, § 6 ods. 1, § 6b ods. 1, ods. 2 cit. zákona. Zákonodarca tak zveril právo poskytnúť právnu pomoc žiadateľovi Centru, ktorému zároveň udelil oprávnenie rozhodnúť či právnu pomoc poskytne alebo nie (zdôrazniac slovo „môže“), a to v prípade, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci alebo ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti.

7. Krajský súd ďalej zdôraznil zistenia, že väčšina dlhov žalobcu vznikla ako dôsledok podnikateľskej činnosti. Dôsledky podnikateľského úsilia však nemožno prenášať formou úľav alebo poskytnutia právnej pomoci na štát, takto by totiž boli neúspešní (nesolventní, zadlžení) podnikatelia zvýhodnení voči podnikateľom úspešným. Považoval za potrebné poukázať na to, že ide o dlhy vzniknuté nedodržaním daňovej disciplíny, na ktoré súd pri posudzovaní majetkových pomerov neprihliada. Žalobca netvrdí ani nepreukazuje, že je zo závažných zdravotných, rodinných alebo iných dôvodov neschopný sám svojou činnosťou zadovážiť prostriedky na dôstojné živobytie ani svoje životné postavenie ako ťaživé nevníma, má kde bývať, je zamestnaný a výdavky sú vyššie ako príjmy. Poskytovanie právnej pomoci vychádza z princípu pomoci slabším, ktorí sa nie vlastným pričinením a z vlastnej vôle ocitli v nepriaznivej majetkovej a sociálnej situácii. Žalobcovi však nehrozí existenčná ujma ani z titulu vymáhania daňových nedoplatkov Finančného riaditeľstva SR. Okrem konaní vedených na súde pod sp. zn. 21S/56/2015 a sp. zn. 21S/58/2015, bola vo zvyšných súdnych konaniach o správnych žalobách žalobcu proti Finančnému riaditeľstvu súdom odložená vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí. Žalovaný ako správny

orgán musí za účelom rozhodnutia o nároku fyzickej osoby na poskytnutie právnej pomoci skúmať splnenie všetkých zákonných podmienok podľa § 6 ods. 1 zák. č. 327/2005 Z. z. a teda aj otázku sociálneho a materiálneho stavu žiadateľa bez ktorej nemožno nárok priznať, hoci žiadateľ ďalšie dve podmienky splnil. Za stavu, že pre účely posudzovania výšky príjmu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci bola rozhodná výška čistého započítateľného príjmu spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - manželky a nie suma jeho výdavkov, správny súd skonštatoval správnosť rozhodnutia. Záverom dal do pozornosti skutočnosť, že vo všetkých správnych žalobách proti Finančnému riaditeľstvu je žalobca zastúpený advokátom, Mgr. X. F.. Krajský súd z prezentovaných dôvodov dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby, ktorú vzhľadom na nedôvodnosť postupom v súlade s § 190 SSP zamietol.

2.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (ďalej len „kasačný sťažovateľ“) kasačnú sťažnosť, a to z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP, a teda že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia, ďalej a podľa § 440 ods. 1 písm. h) SSP z dôvodu, že sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. V súvislosti s procesným postupom žalovaného i správneho súdu bolo potrebné status kasačného sťažovateľa posudzovať aj podľa § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z. Zo spisového materiálu je zrejmé, že žalovaný takto nepostupoval s následkom vzniku vady, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, nebolo pritom relevantné či sa preskúmania veci podľa § 5b ods. 6 citovaného zákona domáhal. Podľa predmetného ustanovenia, ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci osobám, ktoré nespĺňajú podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona z prostriedkov centra. Prístup k súdu vyplýva priamo z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, nemôže byť ponímaný kogentne „iba za podmienok a v rozsahu ustanovenom zákonom“. Zákon nemôže obsiahnuť všetky modalítity právne relevantných vzťahov. Zákonodarca preto normatívne upravil generálnu klauzulu zabezpečujúcu súlad s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a žalovaný preto nemôže argumentovať tým, že ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom stanoveným zákonom podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Keďže žalovaný status kasačného sťažovateľa neposudzoval aj podľa § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z., ktorú skutočnosť skonštatoval aj krajský súd v napadnutom rozsudku, v konaní sa vyskytla vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia.

9. Zároveň považoval za potrebné poukázať na bod 14 a 15 odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa samotný súd nestotožnil a odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Krajský súd totiž vyslovil názor, že so záverom o povinnosti žalovaného posudzovať status žiadateľa aj podľa § 5b ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z., konštatovaným aj v rozsudku najvyššieho súdu, sp. zn. 8Sžo/4/2018, zo dňa 25. októbra 2018 nesúhlasí. Z predmetného odseku rozhodnutia mal za nepochybné, že sa správny súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu s následkom naplnenia kasačného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. h) SSP. Vzhľadom na uvedené navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žiadal tiež rozhodnúť o priznaní náhrady trov konania a trov právneho zastúpenia vo výške 100%.

3.

10. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že na preukázanie splnenia sťažnostného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. h) SSP nepostačuje citovať súdne rozhodnutie. Nerešpektovanie ustálenej judikatúry kasačného súdu spočíva v tom, že krajský súd zaujme iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierke stanovísk a rozhodnutí“). Žalovanému nie je zrejماً publikácia rozhodnutia, 8Sžo/4/2018, zo dňa 25. októbra 2018 v Zbierke stanovísk a rozhodnutí, a teda že by v zmysle doktrinálneho názoru rozhodnutie tvorilo ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu, pričom dôkaz o zverejnení rozhodnutia v Zbierke rozhodnutí a stanovísk nepreukázal ani kasačný sťažovateľ. Z jedného citovaného rozhodnutia nemožno zistiť či ide o ojedinelý, častý alebo ustálený právny názor. Pripomenul, že ani ustálená rozhodovacia prax nie je v slovenskom právnom poriadku dôvodom absolútnej a večnej nemennosti. Následný odklon od rozhodovacej praxe je však nevyhnutné argumentačne konfrontovať v odôvodnení rozhodnutia a

dostatočne vysvetliť. Žalovaný v súvislosti s týmto sťažnostným dôvodom vytkol, že v kasačnej sťažnosti bol prevzatý právny názor vyjadrený v rozhodnutí najvyššieho súdu, sp. zn. 8Sžo/4/2018, zo dňa 25. októbra 2018, bez uvedenia nesprávnosti právneho posúdenia krajským súdom. Konanie o kasačnej sťažnosti pritom neslúži na preskúmavanie administratívneho konania, ale na nápravu väd konania pred krajským súdom. Záverom vyjadrenia vyslovil názor, že napadnutý rozsudok považuje za zákonný a kasačnú sťažnosť navrhol ako nedôvodnú zamietnuť.

4.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 137 ods. 2 a 3 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľa je dôvodná.

12. Z obsahu pripojeného administratívneho spisu kasačný súd zistil, že žalobca žiadosťou doručenou Centru právnej pomoci, kancelária Žilina dňa 28. júna 2017 požiadal o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp.zn. 21S/58/2015 „o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Finančnej správy (riaditeľstva) Slovenskej republiky č. 1100308/1/144750/2015 zo dňa 01.04.2015“.

13. Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina rozhodnutím č. spisu: KaZA/13029/2017 zo dňa 10. októbra 2017 ako príslušný správny orgán podľa § 1 ods. 1 a 2 správneho poriadku podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. rozhodlo tak, že kasačnému sťažovateľovi nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci. Žalovaný v rozhodnutí o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobcovi skonštatoval, že kasačný sťažovateľ nespĺnil jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci, a to skutočnosť, že sa nenachádza v stave materiálnej núdze podľa § 4 ods. 1 písm. i), § 4 ods. 2, § 6 ods. 1, ods. 2, § 6a ods. 1 zák. č. 327/2005 Z. z.

5.

Právne predpisy, právne názory kasačného súdu

14. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 1, ods. 2 SSP).

15. Správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 6 ods. 1 SSP).

16. Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj procesnoprávnymi predpismi.

17. Podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci osobám, ktoré nespĺňajú

podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona z prostriedkov centra.

18. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje aj na právne závery vyslovené v dôvodovej správe k zákonu č. 332/2011 Z. z., ktorý s účinnosťou počnúc dňom 01. januára 2012 doplnil zákon č. 327/2005 Z. z. o v danej veci dotknuté znenie § 5b a tým zaviedol práve mechanizmus možnosti poskytnutia právnej pomoci aj tým osobám, ktoré za splnenia stanovených podmienok by inak nespĺňali podmienky na poskytnutie právnej pomoci.

19. Z príslušnej dôvodovej správy vyplýva, že ustanovenie § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. sa vzťahuje „na situácie, kedy je potrebné zabezpečiť prístup k spravodlivosti vo veciach, ktoré nepatria do pôsobnosti centra, ale je spoločensky žiaduce, aby existoval spôsob na zabezpečenie právnej pomoci aj v takýchto prípadoch (napr. únosy maloletých detí do krajín, v ktorých nie je možné právnu pomoc zabezpečiť na základe bilaterálnych alebo multilaterálnych zmlúv). Zavádza sa mechanizmus, ktorý umožní riaditeľovi centra rozhodnúť po vyjadrení Rady centra o uvoľnení a úhrade peňažných prostriedkov z rozpočtu centra na tento účel. Uvedený mechanizmus sa pritom uplatní napríklad v prípade, ak o poskytnutie právnej pomoci požiada právnická osoba alebo, ak takúto osobu na centrum odkáže súd.“

20. Z predmetnej konštatácie považuje kasačný súd za zrejmé, že zákonom č. 332/2011 Z. z. bola Centrárná právnej pomoci priznaná možnosť v prípadoch, ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, poskytnúť právnu pomoc dokonca aj fyzickým osobám, nespĺňajúcim podmienku materiálnej núdze. Súčasne je však potrebné zdôrazniť, že posúdenie toho, čo sa v konkrétnom prípade považuje za vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, je ponechané na úvahe Rady centra a riaditeľa, ktorým sám zákonodarca v § 5b ods. 6 ponechal možnosť v rámci určitého tolerančného priestoru formulovať svoje závery autonómne.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky však v takýchto prípadoch zastáva názor, že tiež v prípade „zákonnej výnimky“ reprezentovanej možnosťou poskytnúť právnu pomoc podľa ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci, musí byť s cieľom vyhnúť sa akejkoľvek ľubovôli a tiež v záujme dosiahnutia vydávanie preskúmateľných rozhodnutí rozhodnutie žalovaného aspoň v minimálnej miere odôvodnené. Žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci má zákonné právo poznať dôvod, pre ktorý mu bola odopretá bezplatná, resp. takmer bezplatná právna pomoc, pričom bez náležitého odôvodnenia je rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné. Predmetné nedostatky sa týkajú aj rozhodnutia žalovaného.

22. Po preštudovaní administratívneho spisu, rozhodnutia žalovaného a napadnutého rozsudku krajského súdu kasačný súd dospel k záveru, že žalovaný ani samotný krajský súd nepochybne neskúmali či v danom prípade nie je možné aplikovať ust. § 5b ods. 6 zákona. Krajský súd v napadnutom rozsudku výslovne konštatuje, že nebolo povinnosťou žalovaného zaoberať sa preskúmaním splnenia podmienok v zmysle predmetného ustanovenia pre poskytnutie právnej pomoci u kasačného sťažovateľa, a tým zabezpečeniu prístupu k spravodlivosti v intenciách dotknutého ustanovenia. Napriek skutočnosti, že krajský súd mal preukázateľne vedomosť o existencii rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom bola súdu prvého stupňa a žalovanému vytknutá vada rozhodnutia, spočívajúca v absencii posúdenia žiadosti žiadateľa o právnu pomoc aj z dôvodu podľa § 5 ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z., nepovažoval predmetný postup z hľadísk na preskúmanie žiadosti za kogentný (kasačný súd k rovnakému záveru dospel aj v rozhodnutí sp. zn. 6Sžk/20/2020 zo dňa 10. septembra 2020). Navyše s predmetným rozhodnutím najvyššieho súdu vyslovil nesúhlas, ktorý však napriek spochybneniu záverov rozhodnutia Najvyšším súdom SR kvalifikovaným a presvedčivým spôsobom nevysvetlil.

23. S poukazom na uvedené kasačný súd podľa § 462 ods. 2 SSP rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

24. V ďalšom konaní bude žalovaný viazaný právnym názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP) pokračovať v konaní vo vyššie načrtnutej línii, t.j. vyhodnotí právny názor sťažovateľa s ohľadom na možnú aplikáciu ust. § 5b ods. 6 cit. zákona, pričom správnu úvahu o

možnosti či nemožnosti jeho aplikácie v danej veci náležite odôvodní.

25. O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 467 ods. 2 SSP v spojení s § 467 ods. 1, § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 SSP tak, že kasačnému sťažovateľovi, ktorý v konaní dosiahol úspech, priznal nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozsudku, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR jednomyseľne (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.